

01.03.2022

**Döviz/Altın Dönüşümlü Kur/Fiyat Korumalı TL Mevduat Hesaplarının
Muhasebeleştirilmesi Hakkında Duyuru**

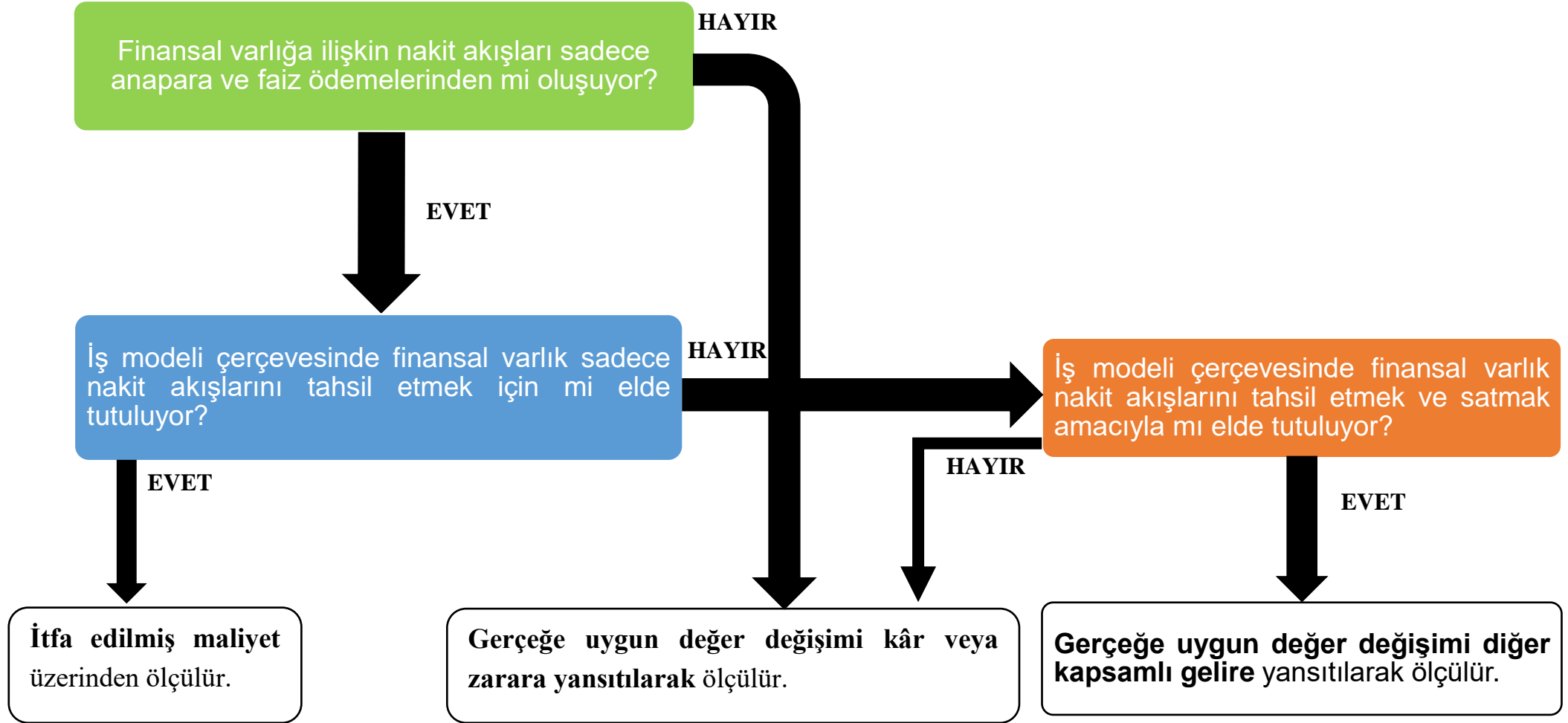
TFRS Kapsamında Muhasebeleştirme

Bilindiği üzere, finansal istikrarın desteklenmesi amacıyla “*Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ*” ile “*Altın Hesaplarından Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ*” yayımlanmış ve bu doğrultuda, yurt içi yerleşik gerçek ve tüzel kişilerin döviz ve altın mevduat ve katılım fonu hesaplarının, “Kur/ Altın Fiyatı Korumalı TL Vadeli Mevduat/Katılım Hesapları”na (KKMH) dönüştürülmesi sağlanarak hesap sahiplerinin kur ve altın fiyatı farkına karşı korunması hedeflenmiştir.

KKMH'nin asgari 6 ay vadeyle açılması ve vade sonunda döviz kurundaki değişikliklere bağlı olarak alınacak nakit tutarının belirsiz olması nedeniyle KKMH nakit ve nakit benzeri olarak değerlendirilmemektedir. Ancak mevduat ve katılım hesabı sahibi sözleşmeye dayalı olarak nakit elde etme hakkı kazandığından KKMH, Türkiye Muhasebe Standardı 32 *Finansal Araçlar: Sunum* uyarınca finansal varlık tanımını karşılamaktadır. Dolayısıyla mevduat sahibi işletmeler tarafından KKMH, finansal varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin hükümleri düzenleyen Türkiye Finansal Raporlama Standardı 9 *Finansal Araçlar* (TFRS 9) uyarınca finansal tablolara yansıtılacaktır.

TFRS 9'un 4.1.1 paragrafı uyarınca bir finansal varlık, işletmenin kullandığı iş modeli ile finansal varlığa bağlı nakit akışlarının özelliklerine göre; aşağıdaki şemada özetlenen süreç kapsamında üç farklı şekilde sınıflandırılıp ölçülmektedir:

Finansal Varlıkların Sınıflandırılması

Yukarıdaki şemada gösterildiği üzere yalnızca faiz veya kâr payı ödemesi içeren vadeli mevduat hesapları nakit akış özelliği itibarıyla itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülerek muhasebeleştirilmektedir.

Bununla birlikte genel olarak değeri, döviz kuruna, emtia fiyatına ya da başka bir değişkene (örneğin, bir faiz oranına, finansal araç fiyatına, bir endekse) göre değişen; genellikle hamilinin ya da satıcısının başlangıçta bir tutar yatırmasını ya da tahsil etmesini gerektirmeyen ve gelecekteki bir tarihte ödenecek olan finansal araçlar türev ürün olarak nitelendirilmekte ve korunma muhasebesi hükümleri uygulanmadığı sürece, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmektedir.

Bu doğrultuda KKMH, anapara ve faiz veya kâr payı içeren nakit akışlarına sahip bir finansal varlık olmakla birlikte, söz konusu nakit akışları döviz kurundaki veya altın fiyatlarındaki artışa bağlı olarak değişebileceğinden aynı zamanda bir türev ürün özelliği de göstermektedir. Dolayısıyla bu özellikleriyle KKMH'nin TFRS 9'un 4.1.1 paragrafındaki finansal varlık ölçüm sınıflarından hangisine tabi olacağı belirlenirken TFRS 9'da yer alan türev ürün unsuru barındıran karma sözleşmelere ilişkin hükümlerin dikkate alınması da gerekecektir.

TFRS 9 uyarınca içerisinde türev olmayan bir esas ürün ile birlikte saklı türev ürün bileşeni bulunan finansal araçlar "karma sözleşmeler" olarak adlandırılmaktadır. Saklı türev ürün bir finansal aracın nakit akışlarının tamamını veya bir kısmını; bir faiz oranı, finansal araç fiyatı, emtia fiyatı, döviz kuru, endeks ya da benzeri bir değişkene bağlı olarak değiştiren unsur olarak tanımlanmaktadır. Karma sözleşmedeki esas ürünün finansal varlık olması durumunda, sözleşmedeki saklı türev ürünler, karma sözleşmeden ayrıştırılmadan bir bütün olarak finansal varlıklar için TFRS 9'un 4.1.1 paragrafında belirlenen ölçüm sınıflarından birine göre finansal tablolara yansıtılacaktır. Bu doğrultuda KKMH'nin esas ürününün finansal varlık niteliğindeki faiz veya kâr payı getirili vadeli bir mevduat olması nedeniyle içerisindeki döviz veya altın fiyatına bağlı türev unsur ayrıştırılmadan bir bütün olarak ölçülecektir. Dolayısıyla KKMH'nin faiz veya kâr payı ile döviz kuru ve altın fiyatlarından kaynaklanan nakit akışlarının tamamı dikkate alınarak TFRS 9'un 4.1.1 paragrafında belirtilen ölçüm sınıflarından hangisi kapsamında muhasebeleştirileceği belirlenecektir.

Bir finansal varlığın itfa edilmiş maliyet üzerinden ya da gerçeğe uygun değer değişimi kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülebilmesi için söz konusu finansal varlığa ilişkin nakit akışlarının, sadece anapara ve anapara bakiyesinden kaynaklanan faiz ödemelerini içermesi gerekmektedir. TFRS 9'da finansal varlığa ilişkin nakit akışlarının, sadece anapara ve anapara bakiyesinden kaynaklanan faiz ödemelerini içermesi için söz konusu finansal varlığın nakit akışlarının temel bir borç verme anlaşmasıyla tutarlılık göstermesi gerekmekte ve bu tür bir anlaşmada paranın zaman değeri ve kredi riski için ödenen bedelin faizin en önemli unsuru olduğu belirtilmektedir. Bunun yanı sıra TFRS 9'da yönetim maliyetleri gibi finansal varlığın belirli bir süre elde tutulmasıyla ilgili maliyetleri ya da likidite riski gibi temel borç anlaşmasıyla ilgili diğer risklere yönelik bedelleri de içerebileceği ifade edilmektedir. Bununla birlikte TFRS 9 uyarınca finansal varlığın nakit akışlarının temel bir borç verme anlaşmasının özellikleriyle örtüşmeyecek şekilde örneğin, hisse senedi fiyatlarındaki veya emtia fiyatlarındaki değişikliklere göre değişmesi, söz konusu finansal varlığın nakit akışlarının sadece anapara ve faiz içermediğini göstermektedir. KKMH'nin sağladığı nakit akışlarının döviz kuru ya da altın fiyatlarına göre değişkenlik gösterebileceği değerlendirildiğinde KKMH'nin nakit akışlarının sadece anapara ve faiz içermediği ve dolayısıyla itfa edilmiş maliyeti üzerinden ya da gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülmesi için gerekli kriterlerin sağlanmadığı değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak bu tür mevduat ve katılım hesapları bulunan işletmeler tarafından KKMH, TFRS 9 kapsamında gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülecektir. Bu doğrultuda KKMH, Finansal Durum Tablosunda “Finansal Yatırımlar” sınıfında sunulacak ve raporlama dönemi sonlarında KKMH'nin gerçeğe uygun değerindeki değişimler Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosunda “Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler/Giderler” kalemine yansıtılacaktır.

BOBİ FRS Kapsamında Muhasebeleştirme

Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) kapsamında finansal varlıklar "*Finansal Araçlar ve Özkaynaklar*" bölümündeki hükümler doğrultusunda finansal tablolara yansıtılmaktadır. Bu hükümler çerçevesinde alacak ve özkaynak aracı niteliğinde olmayan bir finansal varlık "borçlanma araçları" sınıfı için belirtilen kriterleri sağlaması durumunda bu sınıfta; aksi hâlde "diğer finansal araçlar" sınıfında muhasebeleştirilecektir.

BOBİ FRS uyarınca bir finansal varlığın "borçlanma araçları" sınıfında yer alabilmesi için genel olarak; sabit bir tutarda, sabit bir faiz oranında, değişken bir faiz oranında ya da sabit ve değişken faizin toplamından oluşan pozitif bir faiz oranından getiri sağlaması gerekmekte ve bu unsurlar dışında getiri sağlayan finansal varlıklar "borçlanma araçları" sınıfında muhasebeleştirilmemektedir. Dolayısıyla, KKMH sadece belli bir anapara ve faiz getirisi yanında kur farkı ya da altın fiyatındaki değişimlere bağlı bir getiri sağlayabileceğinden "borçlanma araçları" sınıfında yer alamayacaktır.

Sonuç olarak BOBİ FRS uyarınca KKMH'nin "diğer finansal araçlar" sınıfında değerlendirilmesi ve gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülmesi gerekmektedir. Bu kapsamda KKMH, Finansal Durum Tablosunda "*Finansal Yatırımlar*" sınıfında sunulacak ve raporlama dönemi sonlarında KKMH'nin gerçeğe uygun değerindeki değişimler Kâr veya Zarar Tablosunda "*Finansal Yatırımlar Değer Artış Kazançları veya Finansal Yatırımlar Değer Azalış Zararları*" altında sunulacaktır.